

PŘÍLOHY

KONTROLNÍ SKUPINA ŽÁKŮ

PRACOVNÍ LISTY:

Pracovní list č. 1 – Obrázky pohádek, Jak pohádky začínají, O neposlušných kozlátkách

LITERÁRNÍ UKÁZKY:

O rybáři a jeho ženě – J. Werich

Literární ukázka

JAN WERICH – O RYBÁŘI A JEHO ŽENĚ

To byl totiž rybář a ten měl ženu a oba bydlili na břehu moře ve velikánské láhvi od octa. Můžete si představit, jak to tam v té láhvi páchlo kysele. No, ale chudí byli, co měli dělat?

Rybář chodil na ryby a žena čekala doma na úlovek. Ale jak to bývá u rybářů, žena se víc načekala, než on chytil. Jednou, takhle v úterý, rybář si vzal žížaly, šklubánek a bramboru, napích na udice, rozmach, nad hlavou zatočil a žbluňk - zapích prut a čekal na zabrání. Ani se pořádně neusadil, a ryba zabrala. Ťukla, pak zase, a najednou se mu šňůra natahuje - sek - a už ji táhne. Bránila se pěkně, jen co je pravda, ale rybář nepovolil, a už se voda čeří a ejhle, zlatá ryba! Dobřejch sedm kilo!

„Hej, rybáři!“ někdo volá. Daleko široko nikdo není.

„Hej, rybáři, pusť mne, nech mne žít!“ Rybář kouká jako blázen. Ryba mluví. Udice jí trochu vadila ve výslovnosti, pravda, šišlala trochu, ale nicméně rozuměl jasně, jak říká: „Pusť mne, já nejsem skutečná ryba, já jsem zakletý princ!“ Ryba, která mluví, stejně nemůže být dobrá, pomyslí si rybář. A povídá: „Dobrá, jdi si,“ a pustil ji.

Ale nějak mu to otrávil rybolov, složí pruty a jde domů. „Tak cos chytil?“ ptá se žena.

„Ale chytil jsem rybu, která byla princ. Tak jsem ji pustil.“ „A to jsi za to nic nechtěl?“ ptá se rybářova žena. „Dal jsi rybě život, či ne? A to se zadarmo nedělá. Běž zpátky a požádej ji o něco.“ „Oč?“ „Třeba o novou chalupu. Smrdí to tu po octě a byt nemůžeme dostat. Běž a řekni jí o chalupu.“ Tak šel. Nechtělo se mu prosit rybu, ale nechtělo se mu také hádat se s ženou. Přišel k moři a všiml si, že už není tak průzračné jako před chvílí. Žloutlo a kalilo se trošku.

Stoupl si na skálu a spustil: „Zlatá rybo, slyš má slova, vylez z vody, zjev se znova. Mám ženu zlou jako šídlo a pálí ji dobré bydlo.“

A ryba se zjeví a povídá: „No, co chce tvá žena?“ „Říká, že když jsem tě pustil, že mne máš odměnit. Nelíbí se jí bydlet v láhvi od octa. Chce chalupu.“ „Jdi domů, má chalupu.“ Rybář jde domů a vidí ženu, jak čeká před chalupou. „Pojď dál,“ povídá a vede ho do chalupy. Pěkné tři pokoje, jeden veliký a dva malé, s postelemi. A kuchyň plná nádobí, pánví, hrnků a všeho, co je potřebí k životu.

„Tak vidíš,“ povídá žena. „Máme chalupu.“ „A pěknou, do smrti máme pokoj!“ libuje si rybář.

„No, to se ještě uvidí,“ odsekla praktická žena, uvařila večeři a šli pod duchnu.

Asi za čtrnáct dní začala žena fňukat: Že prej je chalupa malá, že prej se jí nic nikam nevejde, že nemá kam uvést hosty, a todle a tamhle, a kdesi a cosi, a že zkrátka ať jde rybář a řekne rybě, že potřebujou vilu.

„Vilu? Na co?“ „Jen jdi, ryba to ráda udělá, dala chalupu, dá vilu.“ S těžkým srdcem šel rybář. Přišel k moři, voda v něm kalná, šedivá, hustá. Ale klidná. Postavil se na skálu:

„Zlatá rybo, slyš má slova, vylez z vody, zjev se znova. Mám ženu zlou jako šídlo a pálí ji dobré bydlo.“ A ryba se zjeví a povídá: „No, co je zas?“ „Ale, má žena, jako tento, no, chtěla by vilu.“ „Jdi domů, má vilu.“ Jde rybář domů a kouká, před vilou stojí jeho žena a zve ho dál.

„To koukáš, co?“ A všude plno služebnictva se klaní. „Poklona, pane šéf.“ Šofér čistí kabriolet, kuchařky rukulíbají, milostivá paní rybářka s nosem nahoru z pokoje do pokoje provádí, lustry z křišťálu rozsvěcuje, zhasíná, do ledničky koukne a v jídelně s mužem zasedá.

A z oken jídelny je vidět park, plno květin a dále obora s jeleny, zajíci, bažanty a holubník na dvoře jako chrám veliký. „No, máme do smrti postaráno,“ jhne rybář.

„To se uvidí,“ odsekla praktická žena. A najedli se, napili se a šli pod péřové deky.

Ráno se žena probudí. Muž ještě spí. Koukne z okna a vidí krajinu sluníčkem zahřátou, v dálce hory. Ale nevidí oblaka a neslyší sýkorky, vidí jen majetek a slyší zvonit zlato.

„Hej, vstávej, oblékni se a hajdy k rybě. Řekni jí, že chci být králem nad celou zemí.“ „Aaaaa, co? Králem, kdo?“ „Já, ty moulo, běž k rybě!“ „To nebudu žádat, mám dost!“ „Možná ty, já ne! Oblékni se a jdi. Dala vilu, dá království.“ Zase s těžším srdcem, touže cestou k moři jde muž. Ví, že nečiní dobře, ale co má dělat, ženy se bojí a jejích nářků. A moře je černé, ode dna se kopce vody obracejí a smrdí hnílobou. Postaví se na skálu. „Zlatá rybo, slyš má slova, vylez z vody, zjev se znova. Mám ženu zlou jako šídlo a pálí ji dobré bydlo.“

No, co chce tvá žena?“ „No, žena - - chce bejt králem!“ A z vily se stal zámek. Plno věží a věžiček a všude vojsko a zlato a ocel a meče a erby a sluhové a dvořani a nevolníci a hudba a smích a ticho a pláč dole ve věžích. Ale tam rybář nepřišel. On vešel do velké síně, kde bylo plno dvořanů. Vévodové a knížata, arciknížata a biskupové, arcibiskupové a preláti, magnáti, grófové a lokajové, vojáci a generálové, hlupáci a archlupáci, ale to pod řády a řetězy nebylo k poznání. Všichni se hluboce klaněli, protože neměli páteř. Tu jim vyndal krejčí, aby jim lépe seděly obleky. A nad nimi nahoře, na trůně míli vysokém, z ryzího zlata, seděla jeho žena, na hlavě diamantovou korunu a v ruce žezlo.

Po stranách stály dvorní dámy, každá o hlavu menší než ta první, od největší po nejmenší, a tupě se usmívaly.

„Tak co, jsi králem?“ optá se muž. „Baže,“ povídá rybářka. „Králem jsem!“ „Tak máme do smrti postaráno!“ „Nic nemáme,“ katí se žena a žene se po schodech z trůnu, šlápne si na vlečku a plác! leží na parketách. A zatímco dvořané omdlévají a jiní pomáhají, katí se žena: „A hned se seber a zpátky k rybě, že chci být císařem!“ „Nepůjdu, máš dost!“ „Půjdeš, nebo budeš o hlavu kratší, jsem tvůj král!“ Tak šel. Srdce z olova, nohy vlekl, až se k moři dovlekl. A moře bylo černé, jako by kvasilo. Bubliny jak z bahna šly k povrchu a puch ležel na hladině a zvedla se vichřice, takže se sotva na skále udržel, když volal: „Zlatá rybo, slyš má slova, vylez z vody, zjev se znova. Mám ženu zlou jako šídlo a pálí ji dobré bydlo.“

„No, co je to tentokrát?“ „Chce být císařem,“ už ani neřekl kdo, tak byl namíchanej. „Jdi domů, je císařem.“ A ze zámku se stala tvrz a hrad a palác v jednom. Rybář vstoupil do obrovského sálu, kde byly mraky knížat a erceplat a králů a místodržitelů a vicekrálů a vicemístodržitelů a diplomatů a vicediplomatů a hlupáků a vicehlupáků, ale to nebylo k poznání, protože měli více řádů a více řetězů. A uprostřed byl trůn z platiny dvě míle vysoký, a tam nahoře seděla rybářka a na hlavě korunu z uranu, žezlo z rádia a říšské jablko zlatá reneta.

Po straně trůnu stáli těžkooděnci, první dvě míle vysoký a každý druhý o hlavu menší, až do úplného pumprdlíka osmimilimetrového.

„Hej, ženo, jsi císař?“ volá nahoru rybář.

A z výše dvou mil odpovídá žena: „Nečum, neklábos, běž k rybě, chci být papež!“ „Papež?“ „No, papež, hlupáku!“ Už běží rybář, už nemyslí, už jen dělá, co mu žena řekla. A vítr se vzedmul nad krajem, sníh a plískanice, u moře hukot příboje. S každou vlnou milióny skřeků, mraky se plouží po vodě a dýchat se nedá, jak vítr člověka zalkne. A přece se dostal na skálu a přece zavolal:

„Zlatá rybo, slyš má slova, vylez z vody, zjev se znova. Mám ženu zlou jako šídlo a pálí ji dobré bydlo.“

„No, co je opět?“ „Papežem chce být!“ „Jdi domů, je papež!“ Když přišel domů, uviděl obrovský chrám a kolem plno paláců a zahrad. Všude plno stráží, které mluvily švýcarsky. A všude vonělo kadidlo a cinkaly zvonky a šepot zpovědnic zněl jak hukot Niagary.

A v nejkrásnějším paláci na vysokém trůnu ze svíček seděla jeho žena, na hlavě tiáru, třípatrovou korunu s nástavbou pěti křížků a šesti andělíčků, kteří stále zpívali hosana.

A na tlustých kobercích leželi králové a císařové a poslanci a policejní ředitelové a bili se v prsa, a jak se bili, řády jim zvonily. „Tak, teď jsi papež,“ povídá rybář, „a už nemůžeš být nic víc.“ „To se uvidí,“ odsekla praktická žena.

A sestoupila z trůnu za zpěvu aleluja a šli na večeři. Když byli pojedli každý po hovězím holoubátku, přikryli se andělskými křídly a usnuli.

Muž spal, jako kdyby ho do vody hodil. Vždyť se také nalítal za ten boží den. Ale žena nemohla spát. Převalovala se na posteli jako sousto trávy ve volské tlamě. A ne a ne usnout. Už začalo svítat. A jak tak kouká z okna, vidí, že se slunko vyhouplo nad obzor. Ukázalo čepičku, pak čelo, a jak se začalo usmívat na svět, světlo začalo tlačit měsíc za hory jako zátku do lahvice. A tu napadlo rybářku něco hrozného. Rejpla loktem do muže, vzbudila ho a křikla: „Honem se oblékej a utíkej za rybou! Chci pohybovat sluncem a měsícem, ať to zařídí!“ Muž se protahuje, zívá, uším nevěří. „Nech mne spát!“ žadoní. „Dolů z postele, lenochu, a utíkej za rybou.“ A prásk, stáhla ho z postele, vyhrnula si noční košili a bim, kopl ho tam, na čem rybář obvykle seděl. „A žádné řeči! Nudím se a nechci se koukat, jak slunce a měsíc vycházejí a zapadají, kdy je napadne. Já to budu řídit a basta fidli,“ a do rybáře mydlí.

„Ale, ženo, pamatuj se, to zařizuje pánbu, do toho ti nic není.“ „A je mi! Já chci bejt pánbu. Dala ryba chajdu, dala vilu, krále, císaře, papeže, udělá mne bohem!“ Utíká muž k moři. A strhla se bouře, že sotva na nohou se udržel.

A dul vítr, zelené listí rval ze stromů, domy kroužily ve víru jedlí a borovic, rybníky vysál a hodil na louku jako plivanec. A ve tmě, za svitu blesků jako krev červených, přišel rybář k moři. A to řvalo a ječelo, černé vlny s krvavou korunkou dorážely na skály a dalo mu práci, aby je překřikl:

„Zlatá rybo, slyš má slova, vylez z vody, zjev se znova. Mám ženu zlou jako šídlo a pálí ji dobré bydlo.“

„No, co tentokrát?“ „Chce být jako pánbu!“ „Jdi domů,“ povídá ryba, „najdeš ji v láhvi od octa.“ A tam ji našel, v kyselém smradu, rozcuchanou, mastnou, se špinavým krkem a okousanými nehty. A tam žijou oba dodnes.